

Riksdagen
Justitieutskottet

Angående promemorian Förlängning av föreslagna tidsgränser för häktning

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerad promemoria.

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker förslaget om en tidsgräns om nio månader för häktning.

Förlängd tidsgräns för häktning från sex till nio månader

I sitt remissyttrande över betänkandet Färre i häkte och minskad isolering (2016:52) hade Ekobrottsmyndigheten ingen erinran mot förslaget om en tidsgräns om sex månader för häktning. Ekobrottsmyndigheten konstaterade då att myndigheten under 2015 inte hade haft något ärende som föranlett en häktningstid, från beslut om häktning till åtals väckande, som överstigit sex månader.

Av Ekobrottsmyndighetens årsredovisningar för åren 2016–2019 framgår att totalt sju misstänkta personer i sex olika ärenden har varit häktade under längre tid än sex månader räknat från beslut om häktning till beslut om åtals väckande alternativt hävande av häktningen. Tre av dessa personer har varit häktade längre tid än nio månader, varav den kortaste drygt tio månader och den längsta 13 månader. Det har även under innevarande år förekommit häktningstider som har överskridit såväl sex som nio månader.

Ekobrottsmyndighetens utredningar berörs alltså i nuläget endast i begränsad omfattning av förslaget om en tidsgräns om sex månader för häktning. Ekobrottsmyndighetens ärenden tenderar dock att bli allt mer omfattande och komplexa. Det blir också allt vanligare med internationella förgreningar i avancerade brottsupplägg. Brottsupplägg som involverar flera länder försvårar och fördröjer ofta myndighetens utredningar. Dessa omständigheter påverkar hur länge en misstänkt kan behöva vara häktad.

Det är svårt att förutse i vilken mån en tidsgräns om sex månader för häktning skulle påverka Ekobrottsmyndighetens möjligheter att utreda och lagföra brott. Det finns dock en beaktansvärd risk för att arbetet med att utreda och lagföra de allvarligaste och mest komplexa brotten skulle försvåras väsentligt, om en tidsgräns om sex månader införs. För möjligheten att utreda och lagföra de brotten är den längre tidsgränsen om nio månader därför att föredra framför en tidsgräns om sex månader.

Ventilen om förlängning behöver förtydligas

Av prop. 2019/20:129 s. 17 f framgår att tidsgränsen för häktning får överskridas om det föreligger synnerliga skäl, t.ex. om straffvärdet är mycket högt och det misstänkta brottet är svårutrett. Det anges inte i propositionen något riktvärde för vad ett mycket högt straffvärde innebär och inte heller om en fast gräns avses eller om denna är beroende av vilket eller vilka brott häktningen gäller. Det hänvisas inte heller till någon praxis som berör begreppet.

Exempelvis har Högsta domstolen i NJA 2018 s. 1010 (p.33) uttalat att ett straffvärde om tre år och sex månader för grovt penningtvättsbrott är ett mycket högt straffvärde.

Ekobrottsmyndigheten skulle gärna se att uttrycket i fråga om ventilen, när det gäller ekonomisk brottslighet eller förmögenhetsbrott, inte motsvarar ett högre straffvärde än vad Högsta domstolen uttalat och att detta indikeras i förarbetena. Uttalandet bör inte heller uppfattas som att domstolen har fastställt en nedre gräns för vad ett mycket högt straffvärde är rörande ekonomiska brott och förmögenhetsbrott. Utan ett förtydligande i frågan finns risken att det aldrig kan bli aktuellt med förlängning av tidsgränsen för häktning i Ekobrottsmyndighetens utredningar, trots att det rör mycket allvarliga och svårutredda brott. Risken är också överhängande att oklarheten kommer att leda till en oenhetlig rättstillämpning. Då endast relativt få fall överskrider gränsen för häktning kan det dessutom innebära en lång tid av oförutsägbarhet innan en enhetlig rättspraxis finns tillgänglig. En konsekvens kan bli att Ekobrottsmyndigheten inte kommer att kunna utreda och lagföra för brott i samma utsträckning som tidigare.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I den slutliga handläggningen har rättschefen Eva Melander Tell och biträdande rättschefen Birgitta Resenius deltagit. Verksjuristen Magdalena Vaeren har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Magdalena Vaeren

Kopia till

Justitiedepartementet/Å